

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0411/2011

25.11.2011

SPRAWOZDANIE

w sprawie wniosku Viktora Uspaskicha o skorzystanie z immunitetu
i przywilejów
(2011/2162(IMM))

Komisja Prawna

Sprawozdawca: Bernhard Rapkay

RR\885049PL.doc

PE472.227v03-00

PL

Zjednoczona w różnorodności

PL

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT DECYZJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	6
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	15

PROJEKT DECYZJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wniosku Viktora Uspaskicha o skorzystanie z immunitetu i przywilejów (2011/2162(IMM))

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Viktora Uspaskicha o skorzystanie z immunitetu z dnia 5 kwietnia 2011 r. ogłoszony na posiedzeniu plenarnym w dniu 9 maja 2011 r. oraz jego wniosek z dnia 11 kwietnia 2011 r. ogłoszony na posiedzeniu plenarnym w dniu 4 lipca 2011 r. w sprawie zmiany decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. o uchyleniu immunitetu Viktora Uspaskicha¹,
 - po wysłuchaniu wyjaśnień Viktora Uspaskicha w dniu 10 października 2011 r., zgodnie z art. 7 ust. 3 Regulaminu,
 - uwzględniając art. 7 i 9 Protokołu w sprawie Przywilejów i Immunitetów Unii Europejskiej z dnia 8 kwietnia 1965 r., jak również art. 6 ust. 2 Aktu dotyczącego wyboru członków Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich z dnia 20 września 1976 r.,
 - uwzględniając orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 maja 1964 r., 10 lipca 1986 r., 15 i 21 października 2008 r. oraz 19 marca 2010 r.²,
 - uwzględniając przepisy art. 62 Konstytucji Republiki Litewskiej,
 - uwzględniając decyzję Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. o uchyleniu immunitetu Viktora Uspaskicha³,
 - uwzględniając art. 6 ust. 3 oraz art. 7 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A7-0411/2011),
- A. mając na uwadze, że należy rozpatrzyć razem wnioski Viktora Uspaskicha złożone w dniu 5 kwietnia i 11 kwietnia 2011 r., ponieważ wiążą się one z tym samym postępowaniem sądowym;
- B. mając na uwadze, że przeciwko posłowi do Parlamentu Europejskiego Viktorowi Uspaskichowi wszczęto postępowanie karne i że jest on oskarżony w postępowaniu toczącym się przed regionalnym sądem karnym w Wilnie z art. 24 ust. 4 w związku z art. 222 ust. 1, z art. 220 ust. 1, z art. 24 ust. 4 w związku z art. 220 ust. 1, z art. 205 ust. 1 oraz z art. 24 ust. 4 w związku z art. 205 ust. 1 litewskiego kodeksu karnego;

¹ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0296.

² Sprawa 101/63, Wagner/Fohrmann i Krier, Zb.Orz. 1964, s. 195; sprawa 149/85, Wybot/Faure i inni, Zb.Orz. 1986, s. 2391; sprawa T- 345/05, Mote/Parlament, Zb.Orz. 2008, s. II-2849; sprawy połączone C-200/07 i C-201/07, Marra/De Gregorio i Clemente, Zb.Orz. 2008, s. I-7929; sprawa T-42/06 Gollnisch/Parlament.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0296.

- C. mając na uwadze, że zgodnie z art. 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego posłowie korzystają na terytorium swojego państwa z immunitetów przyznawanych posłom do parlamentu ich państwa, natomiast nie można powoływać się na immunitet w przypadku, gdy poseł został schwytany na gorącym uczynku; immunitet nie może również stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylecia immunitetu w odniesieniu do któregokolwiek z jego posłów;
- D. mając na uwadze, że na mocy art. 62 Konstytucji Republiki Litewskiej posła do parlamentu krajowego (Sejmu) nie można pociągnąć do odpowiedzialności karnej, aresztować ani w inny sposób ograniczać jego wolności bez zgody parlamentu;
- E. mając na uwadze, że art. 62 stanowi dalej, że poseł do Sejmu nie może być prześladowany z powodu sposobu głosowania lub przemówień wygłaszanych w Sejmie, przy czym można go pociągnąć do odpowiedzialności w toku zwykłej procedury dotyczącej osobistego znieważenia lub pomówienia;
- F. mając na uwadze, że poseł Viktor Uspaskich jest oskarżany zasadniczo o przestępstwa polegające na fałszerstwie dokumentów księgowych dotyczących finansowania partii politycznej, które miał popełnić przed jego wyborem do Parlamentu Europejskiego;
- G. mając na uwadze, że w dniu 7 września 2010 r. Parlament uchylił immunitet Viktora Uspaskicha, uznając, że nie przedstawiono przekonujących dowodów co do istnienia *fumus persecutionis*, natomiast przestępstwa, o które jest oskarżony poseł Viktor Uspaskich, nie mają nic wspólnego z jego działalnością w charakterze posła do Parlamentu Europejskiego;
- H. mając na uwadze, że w dniu 28 października 2010 r. Viktor Uspaskich wniósł sprawę o anulację decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. przed Sądem, aby wycofać ją w lipcu 2011 r.;
- I. mając na uwadze, że w piśmie z dnia 5 kwietnia 2011 r. zawierającym wniosek o skorzystanie z immunitetu Viktor Uspaskich oświadczył, że postępowanie karne wszczęte przez władze litewskie uniemożliwia mu lub utrudnia wykonywanie obowiązków parlamentarnych przez ograniczenie jego wolności przemieszczania się, co stoi w sprzeczności z art. 7 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów;
- J. mając na uwadze, że art. 7 Protokołu ma za zadanie chronić posłów przed ograniczaniem ich wolności przemieszczania się, o charakterze innym niż sądowy, i w związku z tym nie zawiera immunitetu lecz przywilej i nie chroni przed sądowym ograniczaniem wolności przemieszczania się posła⁴;
- K. mając na uwadze, że w związku z tym Parlament nie może przychylić się do wniosku Viktora Uspaskicha z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie skorzystania z immunitetu w oparciu o art. 7 Protokołu;
- L. mając na uwadze, że w piśmie z dnia 11 kwietnia 2011 r. Viktor Uspaskich zwrócił się o

⁴ Sprawa T345/05 Mote/Parlament, Zb.Orz. 2008, s. II-2849, ust. 48-52.

zmianę decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. w oparciu o domniemane nowe fakty poruszone przez WikiLeaks, które według niego potwierdzają, że padł ofiarą *fumus persecutionis*;

- M. mając na uwadze, że skarga powinna zostać odrzucona w oparciu o fakt, że nie stwierdzono wystarczającego związku między rzekomymi nowymi faktami a wszczęciem postępowania przeciwko Viktorowi Uspaskichowi za sfalszowanie dokumentów księgowych;
- N. mając na uwadze, że oprócz tego – i ma to również zastosowanie do skargi Viktora Uspaskicha, że przez podjęcie decyzji z dnia 7 września 2010 r. naruszone zostało jego podstawowe prawo do obrony i przepisy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – wniosek o zmianę decyzji z dnia 7 września 2010 r. nie stanowi wniosku o skorzystanie z immunitetu i przywilejów w rozumieniu art. 6 i 7 Regulaminu;
 - 1. nie wyraża zgody na skorzystanie przez Viktora Uspaskicha z immunitetu i przywilejów;
 - 2. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do natychmiastowego przekazania niniejszej decyzji wraz ze sprawozdaniem właściwej komisji odpowiednim władzom Republiki Litewskiej.

UZASADNIENIE

Fakty

W dniu 14 lipca 2009 r. prokurator generalny Republiki Litewskiej wystąpił o uchylenie immunitetu parlamentarnego Viktora Uspaskicha.

Na posiedzeniu w dniu 7 października 2009 r. przewodniczący poinformował na podstawie art. 6 ust. 2 Regulaminu, że otrzymał pismo z dnia 14 lipca 2009 r. skierowane przez litewskie organy sądownicze, zawierające wniosek w sprawie uchylenia immunitetu posła Viktora Uspaskicha.

Przewodniczący przekazał ten wniosek Komisji Prawnej na mocy art. 6 ust. 2 Regulaminu.

Na mocy decyzji sądu regionalnego w Wilnie z dnia 29 czerwca 2009 r. zwrócono się do prokuratora generalnego Republiki Litewskiej o wystąpienie do Parlamentu Europejskiego z wnioskiem w sprawie uchylenia immunitetu posła Viktora Uspaskicha – wobec którego wszczęto postępowanie karne w sprawie nr 1-38/2009 – tak aby można było kontynuować wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne oraz wyegzekwować zasądzoną przez sąd jako środek zapobiegawczy kaucję.

Viktor Uspaskich jest oskarżony w postępowaniu toczącym się przed regionalnym sądem karnym w Wilnie z art. 24 ust. 4 w związku z art. 222 ust. 1, z art. 220 ust. 1, z art. 24 ust. 4 w związku z art. 220 ust. 1, z art. 205 ust. 1 oraz z art. 24 ust. 4 w związku z art. 205 ust. 1 litewskiego kodeksu karnego.

Oskarżenie przeciwko posłowi Viktorowi Uspaskichowi dotyczy tego, że w okresie od 13 lipca 2004 r. do 17 maja 2006 r. jako przewodniczący Partii Pracy, działając w zмовie z innymi osobami w celu (a) nielegalnego sfinansowania partii politycznej – a konkretnie Partii Pracy – oraz (b) uniknięcia należytej kontroli finansowania partii i jej kampanii politycznych, kierował zorganizowaną grupą utworzoną w zamiarze popełnienia szeregu przestępstw. W tym celu w Wilnie w latach 2004-2006 zlecał on personelowi prowadzenie nielegalnych fikcyjnych kont dla Partii Pracy, dzięki czemu w latach 2004, 2005 i 2006 nie można było ustalić całkowitej wartości aktywów i pasywów tej partii ani jej struktury partyjnej.

Viktor Uspaskich – który został pociągnięty do odpowiedzialności na mocy art. 21 ustawy o rachunkowości Republiki Litewskiej za organizowanie prowadzenia rachunków partii oraz działał na korzyść i w interesie Partii Pracy jako osoba prawna – jest oskarżony przez litewski wymiar sprawiedliwości o polecenie osobie trzeciej prowadzenia „podwójnej” księgowości” na rzecz Partii Pracy wiosną 2004 r. Ponadto domniemywa się, że transakcje i działalność biznesową, które należało obowiązkowo odnotować w księgach rachunkowych, jak też nieoficjalnie otrzymywane i wydawane w związku z działalnością Partii Pracy środki pieniężne i aktywa, wykazywano w nieoficjalnych księgach. Poseł Viktor Uspaskich jest również oskarżony o to, że wydał konkretne instrukcje, by przeprowadzono niektóre operacje handlowe i finansowe bez wykazywania ich w księgach rachunkowych partii.

W dniu 9 grudnia 2008 r. parlament litewski (Sejm) uchwalił decyzję o uchyleniu immunitetu posła Viktora Uspaskicha w związku ze wspomnianym postępowaniem. Należy ponadto odnotować, że Viktor Uspaskich nie był posłem do Parlamentu Europejskiego w czasie, gdy zarzucane mu przestępstwa miały być popełniane.

W dniu 27 stycznia 2010 r. Viktora Uspaskicha wysłuchano w trybie art. 7 Regulaminu Parlamentu.

W wyniku tego wysłuchania przewodniczący Komisji Prawnej w dniu 2 lutego 2010 r. skierował do przewodniczącego Parlamentu pismo, w którym zwrócił się o wyjaśnienie z władzami litewskimi następujących kwestii:

- wydaje się, że orzeczenie regionalnego sądu w Wilnie z dnia 29 czerwca 2009 r., na mocy którego zobowiązano prokuratora generalnego Litwy do zwrócenia się o uchylenie immunitetu, wydano w składzie jednego sędziego; czy jest to zgodne z prawem litewskim?
- w dniu 29 kwietnia sąd regionalny w Wilnie tytułem środka zapobiegawczego nakazał Viktorowi Uspaskichowi uiszczenie poręczenia majątkowego w kwocie 1 500 000 LTL (ok. 436 000 EUR); Viktor Uspaskich stwierdził przed komisją, że w razie przegrania sprawy nałożono by na niego grzywnę w wysokości zaledwie 14 000 EUR; argumentował, że wysokość poręczenia jest nieproporcjonalna i bezprawna w świetle prawa litewskiego.

Władze litewskie udzieliły szczegółowej odpowiedzi w dniu 27 kwietnia 2010 r.

W dniu 2 września 2010 r. Komisja Prawna ponownie wysłuchała Viktora Uspaskicha.

W dniu 7 września 2010 r. Parlament Europejski postanowił uchylić immunitet Viktora Uspaskicha (P7-TA(2010)0296) na następującej podstawie:

„A. mając na uwadze, że przeciwko posłowi do Parlamentu Europejskiego Viktorowi Uspaskichowi wszczęto postępowanie karne i że jest on oskarżony w postępowaniu toczącym się przed regionalnym sądem karnym w Wilnie z art. 24 ust. 4 w związku z art. 222 ust. 1, z art. 220 ust. 1, z art. 24 ust. 4 w związku z art. 220 ust. 1, z art. 205 ust. 1 oraz z art. 24 ust. 4 w związku z art. 205 ust. 1 litewskiego kodeksu karnego,

B. mając na uwadze, że zgodnie z art. 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego posłowie korzystają na terytorium swojego państwa z immunitetów przyznawanych posłom do parlamentu ich państwa, natomiast nie można powoływać się na immunitet w przypadku, gdy poseł został schwytany na gorącym uczynku; immunitet nie może również stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregośkolwiek z jego posłów,

C. mając na uwadze, że zarzuty wniesione przeciwko posłowi Viktorowi Uspaskichowi nie mają związku z wyrażanymi opiniami ani stanowiskiem zajmowanym przez niego w głosowaniu w ramach wykonywania przez niego mandatu posła do Parlamentu

Europejskiego,

- D. mając na uwadze, że na mocy art. 62 Konstytucji Republiki Litewskiej posła do parlamentu krajowego (Sejmu) nie można pociągnąć do odpowiedzialności karnej, aresztować ani w inny sposób ograniczać jego wolności bez zgody parlamentu,*
- E. mając na uwadze, że art. 62 stanowi dalej, że poseł do Sejmu nie może być prześladowany z powodu sposobu głosowania lub przemówień wygłaszanych w Sejmie, przy czym można go pociągnąć do odpowiedzialności w toku zwykłej procedury dotyczącej osobistego znieważenia lub pomówienia,*
- F. mając na uwadze, że poseł Viktor Uspaskich jest oskarżany zasadniczo o przestępstwa polegające na sfalszowaniu dokumentów księgowych dotyczących finansowania partii politycznej, które miał popełnić przed jego wyborem do Parlamentu Europejskiego,*
- G. mając na uwadze, że nie przedstawiono przekonujących dowodów co do istnienia *fumus persecutionis*, natomiast przestępstwa, o które jest oskarżony poseł Viktor Uspaskich, nie mają nic wspólnego z jego działalnością w charakterze posła do Parlamentu Europejskiego”.*

Następnie na posiedzeniu plenarnym w dniu 9 września 2010 r. Parlament oświadczył, że wniosek Viktora Uspaskicha o skorzystanie z immunitetu jest nieuzasadniony, ponieważ dotyczy on tego samego postępowania karnego, w odniesieniu do którego immunitet już uchylono. Viktor Uspaskich został poinformowany o tych faktach pismem z dnia 20 września 2010 r.

W dniu 28 października 2010 r. Viktor Uspaskich złożył w Sądzie skargę o uchylenie decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. oraz o odszkodowanie w wysokości 10 000 EUR za szkody niematerialne, którą zarejestrowano jako sprawę T-507/10⁵. W toku postępowania w dniu 17 grudnia 2010 r. prezes Sądu oddalił wniosek o zastosowanie środków tymczasowych (czyli o zawieszenie stosowania decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r.)⁶. Viktor Uspaskich odwołał się od tego postanowienia prezesa (sprawa C-66/11 P (R)).

Na posiedzeniu w dniu 9 maja 2011 r. przewodniczący Parlamentu ogłosił zgodnie z art. 6 ust. 3 Regulaminu, że w dniu 5 kwietnia 2011 r. otrzymał od Viktora Uspaskicha wniosek o skorzystanie z immunitetu i przywilejów w związku z art. 7 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów (zwany dalej „wnioskiem z 5 kwietnia 2011 r.”).

Przewodniczący pismem z dnia 27 maja 2011 r. przekazał ten wniosek Komisji Prawnej na mocy art. 6 ust. 3 Regulaminu pismem z dnia 27 maja 2011 r.

Następnie w dniu 1 czerwca 2011 r. przewodniczący Parlamentu przekazał Komisji Prawnej kolejne pismo Viktora Uspaskicha z dnia 11 kwietnia w sprawie zmiany decyzji Parlamentu z 7 września 2010 r. nr (P7_TA 2010/0296), na mocy której uchylono jego immunitet. Przewodniczący zwrócił się do komisji o „rozpatrzenie tej sprawy przy najbliższej nadarzającej się okazji, a następnie poinformowanie [go] o wyniku dyskusji w Komisji

⁵ Dz.U. C 13 z 15.1.2011, s. 28, *corrigendum* w Dz.U. C 72 z 5.3.2011, s. 38.

⁶ Dz.U. C 55 z 19.2.2011, s. 24.

Prawnej”.

Na posiedzeniu koordynatorów w dniu 20 czerwca 2011 r. Bernhard Rapkay powiadomił, że otrzymał od Viktora Uspaskicha wiadomość, iż postanowił on wycofać swoją skargę w Sądzie przeciwko Parlamentowi Europejskiemu z następującego powodu:

„Zwróciłem się do Parlamentu Europejskiego, za pośrednictwem koordynatorów komisji JURI, żeby ponownie rozpatrzył decyzję o uchyleniu immunitetu w mojej sprawie. W dniu 9 kwietnia 2011 r. portal Wikileaks ujawnił tajną notatkę ambasady USA w Wilnie, w której stwierdzono, że sekretarz stanu w rządzie Litwy poinformował dyplomatów amerykańskich, iż rząd Litwy „fabrykuje” wydalenie mnie z Litwy ze względu na moje pochodzenie etniczne (etniczny Rosjanin oznacza rosyjskiego szpiega).

Od dziś nie toczy się już postępowanie w mojej sprawie przeciwko Parlamentowi i nic nie stoi na przeszkodzie, by Parlament ponownie rozpatrzył tę sprawę.

W załączniku znajdują się: moje pismo w sprawie wycofania skargi, skierowane do prezesa Sądu UE, oraz pocztowe potwierdzenie faktycznego wysłania pisma.”

Odpowiednio, koordynatorzy komisji postanowili zwrócić się do przewodniczącego Parlamentu o dopilnowanie, by ogłoszono tę sprawę w Parlamencie i przekazano ją do komisji na podstawie art. 6 ust. 3 Regulaminu. Przewodniczący Parlamentu ogłosił sprawę w dniu 4 lipca 2011 r. (dalej zwaną „wnioskiem z 11 kwietnia 2011 r.”).

Tego samego dnia Sąd zawiadomił Wydział Prawny o wycofaniu skargi Viktora Uspaskicha (tym razem dokonano prawidłowo, w języku litewskim (język postępowania) i przez jego prawnika). Sprawę skreślono z rejestru postanowieniem Sądu z dnia 3 sierpnia 2011 r. Odwołanie od postanowienia o oddaleniu wniosku Viktora Uspaskicha o zastosowanie środków tymczasowych stało się w związku z tym bezprzedmiotowe.

Viktor Uspaskich został wysłuchany w trybie art. 7 ust. 3 Regulaminu w dniu 10 października 2011 r.

Wnioski o skorzystanie z immunitetu

a) Wniosek z dnia 5 kwietnia 2011 r.

We wniosku z dnia 5 kwietnia 2011 r. Viktor Uspaskich zwraca się o skorzystanie z immunitetu zgodnie z art. 6 ust. 3 Regulaminu Parlamentu.

Zarzuca on Republice Litewskiej prowadzenie przeciw niemu i litewskiej Partii Pracy skoordynowanego ataku. Stwierdza, że atak ten „narusza jeden z aspektów przysługującego [mu] immunitetu posła do Parlamentu Europejskiego, a mianowicie przywilej swobody przemieszczania się zagwarantowany w art. 7 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej”.

Konkretnie Viktor Uspaskich utrzymuje, że harmonogram przesłuchań przyjęty przez regionalny sąd w Wilnie uniemożliwia mu uczestniczenie w posiedzeniach w Parlamencie Europejskim „np. w poniedziałek rano” (w istocie z dalszych twierdzeń Viktora Uspaskicha

jasno wynika, że jego zdaniem przesłuchania wyznaczono na czwartki, co sprawia, że traci on środy, czwartki i piątki jako dni robocze w Parlamencie Europejskim; wolałby, aby rozprawy wyznaczono każdego tygodnia na poniedziałki rano)..

Powołując się na postanowienie prezesa Sądu z dnia 16 marca 2007 r. w sprawie T-345/05 R V. przeciwko Parlamentowi⁷, Viktor Uspaskich stwierdza, że litewski sąd narusza art. 7 Protokołu przy wyznaczaniu harmonogramu rozpraw.

Ponadto Viktor Uspaskich twierdzi, że nie miał możliwości skutecznego przedstawienia swojego stanowiska przed przyjęciem przez Parlament decyzji o uchyleniu jego immunitetu. Jego zdaniem stanowi to naruszenie art. 41 Karty praw podstawowych⁸ oraz pogwałcenie jego podstawowego prawa do obrony. Zarzuca, że przed podjęciem decyzji Parlamentu Komisja Prawna nie pozwoliła mu zapoznać się z projektem decyzji ani zgłosić do niego komentarzy, a zapytania wysłano do prokuratora generalnego Litwy bez jego wiedzy.

Bardziej konkretnie Viktor Uspaskich zarzuca, że Parlament uchylił jego immunitet na podstawie mylnego wrażenia, jakoby zgodnie z prawem litewskim immunitet należało mu uchylić na tej podstawie, że zarzucane mu czyny popełniono rzekomo przed wyborem do Parlamentu Europejskiego i że nie są one związane z jego działalnością posła do PE. Ponadto zarzuca, że Parlament zignorował jego twierdzenia o politycznym prześladowaniu i nie zastosował w jego sprawie *fumus persecutionis*.

b) Wniosek z dnia 11 kwietnia 2011 r.

W swoim drugim piśmie, z dnia 11 kwietnia 2011 r., Viktor Uspaskich stwierdził, że w dniu 9 kwietnia Wikileaks upubliczniła notatkę dyplomatyczną ambasady USA w Wilnie z października 2006 r. dla Departamentu Stanu USA, w której stwierdzono, że sekretarz stanu w litewskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych potwierdził, że rząd litewski organizuje prześladowanie litewskiej Partii Pracy, podejrzewając, że Viktor Uspaskich ma związki z rosyjskimi służbami wywiadowczymi. Zdaniem Viktora Uspaskicha notatka ta dowodzi, że jest on ofiarą prześladowania politycznego oraz że uchylając jego immunitet, Parlament Europejski popełnił błąd, gdyż nie powołał się na *fumus persecutionis*.

W związku z powyższym Viktor Uspaskich zwraca się o zmianę decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. na podstawie art. 6 ust. 2⁹ lub, tytułem alternatywnym, na podstawie art. 6 ust. 3¹⁰.

⁷ Zb.Orz. 2007, s. II-25, pkt 87 i 88.

⁸ 1. Każda osoba ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia jej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

2. Prawo to obejmuje:

a) prawo każdego do bycia wysłuchanym, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jego sytuację,

b) prawo każdego do dostępu do akt jego sprawy, przy poszanowaniu uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej,

c) obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji. ...

⁹ 2. Każdy wniosek w sprawie uchylenia immunitetu posła skierowany do Przewodniczącego przez właściwy organ państwa członkowskiego jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

¹⁰ 3. Każdy wniosek dotyczący skorzystania z immunitetu i przywilejów skierowany do Przewodniczącego przez

a) Wniosek z dnia 5 kwietnia 2011 r.

W odniesieniu do twierdzenia zawartego w piśmie z dnia 5 kwietnia 2011 r. z wnioskiem o skorzystanie z immunitetu w oparciu o fakt, że postępowanie karne wszczęte przez władze litewskie uniemożliwia mu lub utrudnia wykonywanie obowiązków parlamentarnych oraz ogranicza jego wolność przemieszczania się zagwarantowaną w art. 7 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej¹¹, należy odnieść się do wyroku z dnia 15 października 2008 r. w sprawie T345/05 Mote przeciwko Parlamentowi¹².

Punkt 48 i następne warto zacytować w całości:

„art.8 akapit pierwszy protokołu [obecnie art. 7] skutkuje dla państw członkowskich zakazem wprowadzania, w szczególności przy pomocy praktyk w zakresie opodatkowania, ograniczeń administracyjnych w swobodzie przemieszczania się posłów (wyrok Trybunału z dnia 15 września 1981 r. w sprawie 208/80 Bruce of Donington, Rec. s. 2205, pkt 14). Zgodnie z tym przepisem przywilej ma na celu zagwarantowanie posłom do Parlamentu Europejskiego swobody podróżowania do lub z miejsca obrad Parlamentu.

49 Należy jednak zwrócić uwagę, że choć art. 8 akapit pierwszy protokołu, mówiący o ograniczeniach administracyjnych lub „innych”, nie zawiera wyczerpującego wyliczenia tych ograniczeń, nie zaliczają się do nich ograniczenia wynikające z postępowania sądowego, gdyż należą one do zakresu przedmiotowego art. 10 [obecnie art. 9], który określa system prawny immunitetów, z wyjątkiem szczególnego zakresu dotyczącego głosowania i wyrażania opinii przez posłów w ramach sprawowania przez nich mandatu, który jest objęty art. 9 [obecnie art. 8]. O pociągnięciu do odpowiedzialności przed sądem jest bowiem wyraźnie mowa w art. 10 akapit pierwszy lit. b) protokołu, który mówi, że poseł mu nie podlega, na terytorium jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego niż jego własne, podczas sesji Parlamentu. Podobnie zgodnie z art. 10 akapit pierwszy lit. a) protokołu, poseł korzysta w tym czasie na terytorium swojego państwa z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu swojego państwa, a niektóre z tych immunitetów chronią krajowych parlamentarzystów przed postępowaniem sądowym, które mogłoby być przeciwko nim wszczęte. Wreszcie art. 10 akapit drugi stanowi, że immunitetem posłowie objęci są również podczas podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu. Fakt istnienia tego przepisu, który, podobnie jak art. 8 akapit pierwszy protokołu, chroni posłów przed naruszeniem ich swobody przemieszczania się, potwierdza, że ograniczenia, o których mowa w tym przepisie, nie obejmują wszelkich możliwych naruszeń swobody przemieszczania się posłów i że, jak wskazują na to analizowane wyżej przepisy art. 10, należy uznać, że postępowanie sądowe objęte jest zakresem prawnego rozwiązania ustanowionego w tym ostatnim artykule.

posła lub byłego posła jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

¹¹ Art. 7 stanowi, że „Swoboda przemieszczania się członków Parlamentu Europejskiego podróżujących do lub z miejsca obrad Parlamentu Europejskiego nie podlega żadnym ograniczeniom administracyjnym lub innym. Członkom Parlamentu Europejskiego, w zakresie kontroli celnej i walutowej, przyznaje się:

a) ze strony własnego rządu – takie same udogodnienia jak przyznawane wyższym urzędnikom wyjeżdżającym za granicę na czasowe pobyty służbowe; b) ze strony rządów innych państw członkowskich – takie same udogodnienia jak przyznawane przedstawicielom obcych rządów w związku z czasowym pobytem służbowym.

¹² Zb.Orz. 2008, s. II-2849.

50 Artykuł 10 protokołu ma więc na celu zapewnienie niezależności posłów do Parlamentu, poprzez zapobieżenie temu, by w trakcie trwania sesji Parlamentu wywierano na nich naciski w postaci gróźb aresztowania lub wszczęcia postępowania karnego (postanowienie prezesa Sądu z dnia 2 maja 2000 r. w sprawie T17/00 R Rothley i in. przeciwko Parlamentowi, Rec. s. II-2085, pkt 90).

51 Artykuł 8 protokołu ma za zadanie ochronę posłów do Parlamentu przed ograniczeniami ich swobody przemieszczania się innego rodzaju niż ograniczenia sądowe.

52 Ponieważ nie jest możliwy do utrzymania pogląd, iż czynnikami powodującymi ryzyko przeszkodzenia A.N. Mote'owi w sprawowaniu jego mandatu poselskiego były przeszkody o innym charakterze niż przeszkody wynikające z postępowania wszczętego przez organy wymiaru sprawiedliwości jego państwa pochodzenia, należy stwierdzić, że Parlament nie naruszył prawa w związku z podjęciem decyzji o uchyleniu immunitetu A.N. Mote'a, nie wypowiadając się przy tym w przedmiocie przywileju przysługującego mu jako posłowi do Parlamentu ani nie stwierdzając, że art. 8 został w niniejszym przypadku naruszony.”¹³

Należy odnotować, że postanowienie prezesa Sądu z dnia 16 marca 2007 r. w sprawie T-345/05 R V. przeciwko Parlamentowi¹⁴, na które powołuje się Viktor Uspaskich, zostało wydane w tym samym postępowaniu. W cytowanych punktach Sąd zaledwie odnotował jako ustalenie faktyczne, że proces zaplanowany w przypadku p. Mote'a nie zbiegnie się z sesją plenarną Parlamentu.

W sprawie Mote przeciwko Parlamentowi Sąd wyraźnie stwierdził, że art. 7 Protokołu nie zawiera immunitetu, lecz przywilej i nie chroni przed sądowym ograniczaniem wolności przemieszczania się posła.

W związku z tym Parlament nie może przychylić się do wniosku Viktora Uspaskicha z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie skorzystania z immunitetu w oparciu o art. 7 Protokołu.

W każdym wypadku przybliżoną przyczyną rzekomej niemożności uczestniczenia Viktora Uspaskicha w posiedzeniach Parlamentu w środy, czwartki i piątki nie jest fakt uchylenia przez Parlament jego immunitetu, lecz decyzja sądu litewskiego. Właściwym miejscem do zaskarżenia tej decyzji jest sąd na Litwie lub w Luksemburgu. Niemniej jednak sprawozdawca proponuje, żeby wystąpić do przewodniczącego Parlamentu o zwrócenie się do władz Litwy o zagwarantowanie, że postępowanie przeciwko Viktorowi Uspaskichowi będzie w miarę możliwości zorganizowane w sposób umożliwiający mu wykonywanie mandatu posła do Parlamentu Europejskiego.

Viktor Uspaskich twierdzi ponadto, że przyjmując decyzję nr P7_TA(2010)0296 Komisja prawna naruszyła jego „prawo do obrony, czyli prawo do bycia wysłuchanym, zanim podejmą decyzję na jej niekorzyść”. Skarży się on następnie, że nie dano mu szansy zapoznania się z projektem decyzji komisji ani zgłoszenia do niej uwag oraz że wysłano zapytania do prokuratora generalnego Litwy bez jego wiedzy. Dlatego nie mógł zgłosić do niego uwag. Utrzymuje, że zakaz zapoznania się z projektem tej decyzji spowodował nie

¹³ Podkreślenia dodane.

¹⁴ Zb.Orz. 2007, s. II-25, pkt 87 i 88 z dodanymi podkreśleniami.

tylko naruszenie jego podstawowego prawa do obrony oraz art. 41 ust. 1 i ust. 2 lit. a)-b)¹⁵ Europejskiej Karty Praw Podstawowych, ale również doprowadził do błędnej wykładni konstytucji litewskiej.

Oto argumenty dotyczące legalności decyzji Parlamentu o uchyleniu immunitetu Viktora Uspaskicha i ostatecznie legalności Regulaminu Parlamentu, który nie daje mu możliwości wglądu i komentowania projektu sprawozdania właściwej komisji. Właściwym miejscem do poruszenia tych kwestii jest Trybunał Sprawiedliwości, a nie Komisja Prawna, która na mocy Regulaminu nie ma uprawnień do dokonywania przeglądu własnych decyzji.

Sprawozdawca zauważa, że wysłuchanie V. Uspaskicha w dniu 10 października 2011 r. nie dostarczyło żadnych nowych faktów w związku ze sprawą.

b) Wniosek z dnia 11 kwietnia 2011 r.

We wniosku tym Viktor Uspaskich zwraca się o zmianę decyzji Parlamentu z dnia 7 września 2010 r. na podstawie art. 6 ust. 2 Regulaminu¹⁶, lub alternatywnie, art. 6 ust. 3¹⁷ w oparciu o rzekome nowe fakty przywołane przez WikiLeaks, które według niego pokazują, że padł ofiarą fumus persecutionis.

Dążąc do zmiany decyzji, opiera się on na fakcie, że w dniu 9 kwietnia 2011 r. Wikileaks opublikowała notatkę dyplomatyczną ambasady USA w Wilnie z października 2006 r. dla Departamentu Stanu USA, w której stwierdzono, że podsekretarz stanu w litewskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Albinas Januska „stwierdził, że [rząd litewski] (a zatem i on sam) doprowadził do wyjazdu Viktora Uspaskicha, lidera litewskiej Partii Pracy z Litwy, z powodu jego związków z rosyjską SWR [służbą wywiadu zagranicznego Rosji].

Po pierwsze, nie ma powiązania między oświadczeniem rzekomo wydanym przez byłego urzędnika litewskiego ministerstwa spraw zagranicznych po jego rezygnacji w 2006 r., a postępowaniem sądowym wszczętym w 2009 r., które uzasadniłoby stwierdzenie, że zaistniało fumus persecutionis. Nawet gdyby istniał dowód, że rząd litewski i Albinas Januska doprowadzili do wyjazdu Viktora Uspaskicha – a dowód taki nie istnieje – z Litwy z powodu powiązań tego ostatniego z rosyjską SWR, nie byłoby związku między tym faktem, a wszczęciem postępowania przeciwko Viktorowi Uspaskichowi za sfałszowanie dokumentów księgowych.

¹⁵ 1. Każdy ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia swojej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

2. Prawo to obejmuje:

a) prawo każdego do bycia wysłuchanym, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jego sytuację,

b) prawo każdego do dostępu do akt jego sprawy, przy poszanowaniu uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej,

obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji. ...

¹⁶ 2. Każdy wniosek w sprawie uchylenia immunitetu posła skierowany do Przewodniczącego przez właściwy organ państwa członkowskiego jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

¹⁷ 3. Każdy wniosek dotyczący skorzystania z immunitetu i przywilejów skierowany do Przewodniczącego przez posła lub byłego posła jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

Po drugie, oprócz faktu, że Regulamin nie przewiduje przeglądu przez właściwą komisję decyzji podjętych przez Parlament – w końcu od tego jest Trybunał Sprawiedliwości – jeżeli Parlament raz uchylił immunitet w danym przypadku, poseł nie ma już w takim przypadku immunitetu do uchylenia. Pewność prawna oznacza, że z wyjątkiem absolutnie wyjątkowych okoliczności decyzja podjęta na posiedzeniu plenarnym powinna pozostać w mocy. Niemniej jednak w tym przypadku po tym, jak Komisja Prawna została powiadomiona o decyzji Viktora Uspaskicha dotyczącej wycofania wniosku złożonego w Trybunale Sprawiedliwości, przeprowadziła ona ocenę prawną i ocenę stanu faktycznego twierdzeń posła i wysłuchała go, by sprawdzić, czy uzasadniają obronę jego immunitetu.

Ponadto należy zauważyć, że władze litewskie wystąpiły z wnioskiem o uchylenie immunitetu Viktora Uspaskicha w lipcu 2009 r., a jego rozpatrywanie zajęło ponad dwa lata. Viktor Uspaskich miał możliwość zaskarżenia decyzji Parlamentu przed Trybunałem Sprawiedliwości. Wycofał on swój wniosek. Obecnie ma on możliwość toczenia postępowań co do istoty przed sądami litewskimi, wraz ze wszystkimi możliwymi drogami odwołania, jakie są mu dostępne – w tym występowania z wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym do Luksemburga i odwołań do Strasburga.

Sprawozdawca zauważa, że wysłuchanie V. Uspaskicha w dniu 10 października 2011 r. nie dostarczyło żadnych nowych faktów w związku ze sprawą.

Wnioski

W świetle powyższych rozważań oraz zgodnie z art. 6 ust. 2 Regulaminu, a także mając na uwadze, że wysłuchanie posła V. Uspaskicha w dniu 10 października 2011 r. nie dostarczyło żadnych nowych faktów, Komisja Prawna po rozpatrzeniu argumentów za skorzystaniem i przeciw skorzystaniu z immunitetu zaleca, aby Parlament Europejski nie wyrażał zgody na skorzystanie przez Viktora Uspaskicha z immunitetu.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	21.11.2011
Wynik głosowania końcowego	+ : 9 - : 5 0 : 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Raffaele Baldassarre, Luigi Berlinguer, Françoise Castex, Klaus-Heiner Lehne, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Alexandra Thein, Diana Wallis, Cecilia Wikström, Zbigniew Ziobro
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Kurt Lechner, Eva Lichtenberger, Dagmar Roth-Behrendt
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Jaroslav Paška